

Innehåll

s 1	Innehåll
s 2	Introduktion
s 3	Tillgänglighet
s 4–7	Verkförteckning
s 8 - 9	Förkunskap och kompetens
s 10 - 11	Samarbeten
s 12	Kontakt och information

INTRODUKTION

TA PLATS! - en introduktion

TA PLATS! utnyttjar samtidskonstens möjligheter att nå alla och att vara en mötesplats för människor oberoende av faktorer som ålder, kön, etnicitet och funktionsförmåga - detta utifrån övertygelsen att vi alla är mer lika än olika. Genom att arbeta med konst som alla kan ta del av, kan också alla mötas i utställningen. Utställningen är vidare högst lämpad för att koppla programverksamheter till, se några exempel på sidan 10 under Samarbeten. Minst lika viktigt har det varit att projektet ska hjälpa institutionen som visar utställningen med sitt eget tillgänglighetsarbete. Hur når man synskadade? Var kommer man fram med rullstol? Vilken information behövs vid konsten och i entrén? Vad är man bra på och vad ska man förbättra? Kulturhuset i Stockholm valde t. ex. att arbeta med projektet av just det skälet, och alla i personalen fick möjligheten att vara med på skraddarsydda kurser för tillgänglighet. När de sedan planerade den nya entrén från Sergels torg kunde de hänvisa till erfarenheter från TA PLATS!

I TA PLATS!-konceptet ingår samverkan med olika intresseorganisationer. Ett av de långsiktiga syftena med projektet är att vidga konststrummet och ta in ytterligare perspektiv. Vilka organisationer som finns på de respektive orterna som utställningen kommer till avgör såklart hur detta samarbete kan se ut, men vi har goda samarbeten med Landstinget, FUB, Independent Living, JAG, samt flera av studieförbunden.

TA PLATS! kan vara ett stort projekt med mängder av programpunkter och kurser eller ett litet projekt. Det är skalbart både till tid och innehåll och syftet är att varje institution själv ska se hur man bäst drar nytta av det. Alla publika institutioner i Sverige ska bli mer tillgängliga, denna utställning kan användas som ett verktyg i detta arbete. Det finns många möjligheter med TA PLATS!

I TA PLATS! vandringsutställning ingår instruktioner vid installation, råd med placering av verken, teknisk support, frakt, försäkring, handledning, möjligheter till vidareutbildning via Riksutställningars aktuella seminarieprogram, tillgång till hemsidan samt ett kontaktnät bestående av flera av de organisationer i Sverige som arbetar med tillgänglighet.

Vandringsutställningen drivs av Folkrörelsernas Konstfrämjande med medel från Allmänna arvsfonden

TILLGÄNGLIGHET

En tillgänglighetsfråga är en demokratifråga

Vem kan och kan inte ta del av och påverka vårt samhälle? Alla publika institutioner i Sverige ska bli mer tillgängliga och utställningen TA PLATS! kan användas som ett verktyg i detta arbete. När den visades på Kulturhuset i Stockholm var det ett uttalat önskemål från Kulturhuset att utställningen skulle utmana lokalerna. ”Kommer man verkligen fram med rullstol i caféet? Kan vi placera Tango där för att testa?” ”Hur får de synskadade reda på att det finns punktskrift och audioguides?”

När vi byggde upp utställningen tog vi hjälp av de som är bäst på tillgänglighet: målgruppen. Synskadade var med och bestämde hur tejen i golvet som de kan följa med käpparna skulle dras. Grupper i rullstol testade placering. I samtal med Handikapp och habilitering kom vi fram till en utställning som både var lugn och aktiv. Och framför allt så vågade vi göra fel och uppmanade besökarna att hjälpa oss bli bättre. Brev från en hörselskadad besökare hjälpte oss till exempel att förstå hur hon skulle kunna ta del av utställningen bättre. Se även regeringens strategi för ett tillgängligt kulturliv på Kulturrådets hemsida (www.kulturradet.se) under Tillgängligt kulturliv för åren 2011 - 2016.

Måste alla kunna ta del av allt?

Svaret beror på vem man frågar, men vårt svar är att man bör göra så mycket som möjligt för att nå besökare som annars inte har anledning att besöka oss.

Exempel på hjälpmedel som vi använder i TA PLATS! är en specialtejp i golvet som synskadade kan följa med käpp; punktskrifter; audioguides; syntolkningar; taktila siffror; utbildade guider; konstverk som man når med rullstol; taktila kartor; osv. Vissa hjälpmedel är omfattande och kostnadskrävande och bör kanske bara användas vid fasta eller längre utställningar. Andra hjälpmedel är så enkla och billiga att producera att det inte finns skäl att låta bli. Med TA PLATS! vill vi att man prövar att använda de hjälpmedel som vi känner till, och säkert andra, för att i framtiden bättre kunna avgöra hur man ska arbeta med sin verksamhet.

Det är viktigt att börja med den kompetens som säkert finns på orten: Landstinget, SRF, FUB hjälper till exempel ofta till bara det blir tydligt vad man diskuterar och vad man ska ha kunskapen till.

VERKFÖRTECKNING

Vandringsutställningen

Vandringsutställningen består av fem fasta konstverk av Jacob Dahlgren, Felix Gmelin, Lisa Jeannin och Rolf Shuurmans, Performing Pictures och Lisa Torell. Det är även möjligt att engagera konstgruppen Glimpse för ett särskilda tillfällen. Verken är alla valda för att de tillsammans når alla människor oavsett funktionsförmåga och bakgrund, och för att utställningen med dessa verk är skalbar och kan rymma både större och mindre lokaler. Verken är också lämpade att visa i olika slags lokaler, som t.ex. bibliotek, konsthallar, osv. Ett verk, Musikmuseets "Fnittrofon", turnerar separat som en satellit till TA PLATS! i ett samarbete med Folkets Hus och Parker, och kan också knytas till utställningen. Teknik ingår i alla verk utom för filmen The Visitors som behöver en projektor eller en tv-monitor.

Verken är som följer:

Lisa Jeannin och Rolf Schuurmann

"The visitors"

"The visitors" består av två konstvideos med leranimationer vilka hänger samman. Filmernas sammanlagda längd är ca tolv minuter och handlar om en sköldpadda, en resenär och tre kedjerökande gröna monster. Ett till synes enkelt och roligt verk som även handlar om djupare personliga och allmänna frågor. Filmerna är på dvd och lagda som en loop.

Detta verk kräver helst en projektor som kan visa filmerna i storformat i ett mörklagt rum, men kan vid behov visas i monitor.

Jacob Dahlgren

”The wonderful world of abstraction”

Verket är en tät volym av taktila satängband. Bland banden kan man möta människor på nytt sätt, gå vilse, och komma ut på oväntade platser. Verket har visats runt om i världen, bland annat på Moderna museet i Stockholm 2007. Taktiliteten och ljudet banden ger när man rör sig genom dem gör att verket kan nå alla människor oavsett funktionsförmåga.

I TA PLATS! har verket ett yttermått på 5 x 6 meter (och kan byggas ut ytterligare 5 kvm). Banden är 295 cm långa och är fästade i ett galler, som i sin tur fästs i en aluminiumram. Verket väger 300 kg och kräver 3,5 m i takhöjd.

Lisa Torell

”De finns men de syns inte direkt”

Lisa Torells verk är en inbyggd vrå med små fönster där där besökarna tar del av en berättelse genom två hörlurar. Berättelsen handlar om de djur som lever

i städerna men som vi människor inte upptäcker, och den kan kanske betraktas som en fabel. I de små upplysta fönstren ses utsnitt av sådan natur som kan finnas insprängd i samhället.

Verket kräver en golvyta på 3 x 3,20 m samt eluttag. I installationen ryms två människor, eller en bred rullstol.

Felix Gmelin

”Tango

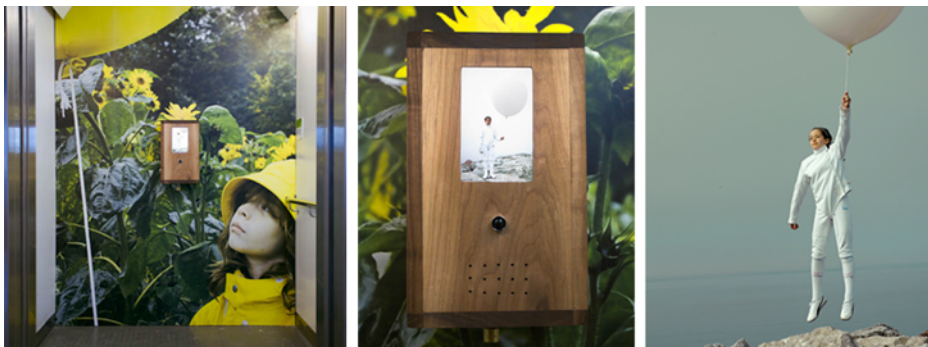
När verket inte används består det av en tejslinga på golvet, som en stor teckning. En ”akka-platta” är låst i upprätt position i närheten och på en platt tv-skärm visas hur verket kan användas. Detta medför att verket å ena sidan kan göras väldigt stort, men samtidigt inte är i vägen.

”Akka-plattan” har en motor och en kamera som gör att den följer tejslingan på golvet, som är dragen i ett tango-mönster. Om man fäster en rullstol eller vanlig stol på plattan så kommer den som sitter i stolen därför att dansa tango.

Beroende på miljö så kan man fästa en CD-spelare med tango-musik på plattan. Slingan kan tejpas fast på valfritt underlag och lämnar inga märken. Eftersom det är vanlig eltejp är den också billig och enkel att laga vid slitage. Verket kan göras hur stort som helst och med flera anpassningar, men vi rekommenderar att man minst har en golvyta på cirka 25 x 15 m.

I samverkan med habilitering på orten eller med TA PLATS! utbildas utställningsvärdar eller personal i att hantera ”akka-plattan”, vilket är en förutsättning för att verket ska kunna användas.

Performing pictures ”Barn som lyfter”

”Barn som lyfter” är ett interaktivt videoverk. På en liten skärm visas barn i olika miljöer hållandes en stor ballong. Trycker man på knappen under skärmen lyfter barnen och flyger iväg. Verket kan placeras i olika miljöer men med fördel i t.ex. hissar eller andra mindre utrymmen där överraskningsmomentet kan bli än större. Verket består av en eller två lådor samt en skalbar fondtapet.

Glimpse

Möjlighet att arrangera ”Global Glimpse” som tillfälligt event

”Global glimpse” är en interaktiv videoprojektion där de deltagande får sitt ansikte projicerat på en stor ballong hängandes under taket. Ansiktena förvrids och smälter samman med ansikten från en databank och alla människor ser lika konstiga ut och alla kan vara sin egen planet.

FÖRKUNSKAP OCH KOMPETENS

Vilken kompetens behövs?

Måste man vara tillgänglighetsexpert för att kunna ta del av den här utställningen? Hur mycket måste man veta för att kunna göra guidningar?

När utställningen visades på Kulturhuset i Stockholm anställde vi dels en utställningsvärd som helt saknade syn. Hon saknade konstutbildning men berättade på sina visningar om konsten, lokalerna och konceptet utifrån sina erfarenheter och så som hon uppfattade det. Hennes arbete vidgade möjligheterna att förstå projektet på helt oväntade sätt för samtliga inblandade. Vi anställde även konstnär Katja Aglert för att arbeta med visningar av TA PLATS! och vi har bett henne dela med sig av hennes förhållningssätt i det arbetet. Så här säger hon:

”När jag har visat utställningen har jag dels läst vad som står om verken i TA PLATS! web-information samt läst vad curator Po Hagström tänkt med utställningen och dess placeringar. Slutligen har jag själv gått runt och grundligt tagit del av utställningen och noterat egna infallsvinklar och tankar. Min syn på utställning har varit utifrån att jag är yrkesverksam konstnär och därmed har det blivit ett konstperspektiv som mina visningar har erbjudit. Eftersom utställningen har ett speciellt fokus på funktionsnedsättningar och jag inte på något sätt är specialist inom det området har jag istället valt att ’zooma ut’ och konceptuellt fokusera lite bredare på ett mer ’allmänt’ normkritiskt plan och presenterat verken utifrån tankar relaterade till det perspektivet.

Jag har i visningarna utgått från en dialogisk form med de grupper jag träffat. Det innebär t.ex. att jag inledningsvis introducerat utställningen och dess koncept och sedan ställt frågan till gruppen om det finns speciella anledningar till att dom vill ha en visning av just TA PLATS! Utifrån det har jag sedan försökt att ha gruppens ”bakgrund” i ryggmärgen när jag pratat om verken och dess placeringar och innehåll. Kontinuerligt under visningen har jag ställt frågor till gruppen om deras reflektioner kring verken, varvat med det jag haft att berätta. Detta sätt att visa utställningen innebär å ena sidan att vara väl förberedd på vad jag velat förmedla, men att samtidigt utgå från att jag inte bara är den som ’vet’ utan att också gruppen med de olika personernas unika reflektioner också kan bidra till visningens innehåll. Detta har skapat en delaktig form av visning för alla inblandade som fungerat bra.

Ett konkret exempel på hur det kan gå till när jag visar t.ex verket 'Tango' av Felix Gmelin: Gruppen samlas vid den ca 1 minut långa videon som instruerar hur verket praktiskt används. Jag introducerar genom att berätta att verket ursprungligen gjordes som en platsspecifik installation på Händelseriket i Stockholm och att verket på Kulturhuset möter helt andra premisser när det installeras i cafeet. Jag fortsätter sedan att berätta att verket är ett exempel på hur samtida konstnärer idag ofta arbetar utifrån metoder där slutprodukten demonstrerar ett annat användande av ett redan befintligt material eller verktyg, i detta fall den sk. akka-plattan. Gmelin har identifierat verktygen och dess egenskaper och sedan utvecklat 'funktionen' genom att forma om den tejp som är förutsättningen för att akka-plattan ska röra sig framåt, han har format tejp till en imaginär översättning av rörelsemönstret från en tangodans. Personer som använder 'Tango' sitter alltså i en stol eller i en rullstol på akka-plattan och åker/dansar i tango-slinga tillsammans med en danspartner över golvet. Konsthistoriskt kan verket ses i relation till tex Andy Warhols Dance Diagram ('The Lindy Tuck-in Turn-Woman'), 1961 som finns i Moderna Museets samlingar.

Jag tar gruppen vidare så att vi står på tejp som utgör tango-slingan och där frågar jag vad de får för associationer eller tankar om verket. Jag nämner något om hur Gmelins 'Tango' också är ett intressant exempel på hur begrepp som funktion, praktik, teckning kombineras och skapar nya dimensioner i rummet. Jag berättar också att för att kunna använda verket i praktiken krävs att värdar eller annan utställningspersonal är utbildade i hur man använder akka-plattan och att det innebär att en värd kontaktas om man är intresserad av att dansa, men ofta står även värdar vid verket och är tillgängliga att assistera."

Varken den synskadade värden eller Katja Aglert arbetar med "tillgänglighetsfrågor" men hade bakgrundskunskaper som förankrade och öppnade TA PLATS! som projekt. Curator Po Hagström, som initierat projektet, har sagt att han egentligen saknar intresse för det som kallas "tillgänglighetsfrågor" – han arbetar med detta för att han är intresserad av demokrati och av hur konsten kan vara en motor för demokratifrågor. TA PLATS! är i första hand ett projekt med bra konst, och med det vill vi öka tillgängligheten i samhället.

SAMARBETEN

TA PLATS! blev till för att många organisationer såg möjligheten att arbeta med samtidskonst. Samma dag som TA PLATS! öppnade på Kulturhuset i Stockholm ökade antalet besökare i rullstol påtagligt, eftersom vi samverkade med så många organisationer. Vi kunde ha ett hundratal programpunkter eftersom alla samarbetspartners hade sin agenda och sin önskan att delta och ta plats.

Beroende på var utställningen visas finns såklart olika möjligheter till samarbeten. TA PLATS! befolkas dock av flera organisationer med verksamheter och kontaktnät över hela Sverige och de kommer stötta och uppmana lokala verksamheter att använda detta projekt för att framhålla sina respektive arbeten för tillgänglighet. TA PLATS! hjälper till att skraddarsy en samverkan på varje ort som utställningen kommer till.

Genom att arbeta med konst som alla kan ta del av kan också alla mötas i utställningen. Utställningen är också högst lämpad för att koppla programverksamheter till. Ett axplock av vad vi kopplade till utställningen när den visades på Kulturhuset i Stockholm våren 2010:

- En arbetsstation där FUB hade verksamhet två dagar i veckan med t.ex. intervjuer, sändningar, informationsarbete, mm), och där Medis 5 (en del av Sensus) hade verksamhet fyra dagar i veckan med teater, green screen-workshops, redigeringsarbete, mm.
- En utställningsvägg med tillfälliga utställningar som passade in i temat, t.ex. av Inuti som är en konstnärsverkstad för människor inom autismspektrat.
- Vi hade återkommande öppna samtal där nyckelpersoner för tillgänglighetsfrågor var inbjudna.
- ”Händelseriket” från Handikapp och habilitering (inom Landstinget) hade för avsikt att förlägga en del av sin ordinarie verksamhet till Kulturhuset eftersom utställningen var särskilt lämpad för flerfunktionsnedsatta.
- Drygt 50 programpunkter som seminarier, föreläsningar och workshopdagar anordnades under projektiden. Organisatörerna bekostade detta själv medan Kulturhuset upplät lokaler och teknik.
- Många av de programpunkter som planerades för året 2010 av olika organisationer valde man att förlägga till perioden som TA PLATS! visades på Kulturhuset, för att dra nytta av uppmärksamheten och

möjligheterna till samarbeten. Detta kunde ske på Kulturhuset eller på andra platser, men ingick under TA PLATS!-paraplyet.

- Vi hade en uttrycklig ambition med att skapa nya samarbeten bland våra partners. Några effekter som vi märkte var att Medis 5 började samarbeta med ungdomsverksamheten LAVA, och att Rum för barn den påföljande hösten inledde en satsning på konstvideo som ett led i arbetet med att nå barn med funktionsnedsättningar.

Vi föreslår det enklast möjliga: Bjud in företrädare för de organisationer som finns på er ort och fråga hur de skulle kunna dra nytta av det här projektet. Vill de vara med och testa hängningen (hittar de i lokalerna? Hittar de information? kommer de fram med rullstol eller ledsagare?)? Vill de driva föreläsningar? Har de medlemmar som aldrig besökt er institution, och vad skulle i så fall få dem att komma?

Att samarbeta tar tid. Det blir inte heller alltid som man hoppats och ibland har det kostat mer än det smakat. De flesta institutioner och projekt har erfarenheter av detta. Men när det gäller demokratiseringen och tillgängliggörandet av publika verksamheter finns det idag inga genvägar. Projektledningen i TA PLATS! bidrar gärna med sina erfarenheter och med sina pålitliga samarbetspartners som har gjort detta projekt möjligt.

KONTAKT OCH INFORMATION

TA PLATS! drivs av Folkrörelsernas konstfrämjande. Det är en ideell organisation som startade 1947 med huvuduppdraget *Konst för alla*. Idag består organisationen av ett riksförbund och ett nätverk av tio distrikt. Konst gör skillnad och Konstfrämjandet arbetar för att finna nya vägar och nya arenor för konst och konstnärer. En strategi är att arbeta nätverkande i nära samverkan med organisationer, studieförbund, kommuner, landsting och regioner. Exempel på projekt som drivs på detta sätt är (förutom TA PLATS!) ”SKISS”, ”Konst med alla sinnen” (som TA PLATS! bygger på) samt olika utställningar.

TA PLATS! drivs med hjälp av av Allmänna Arvsfonden som stödjer ideella organisationer och andra frivilliga sammanslutningar som vill pröva nya idéer för att utveckla verksamheter för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning.

TA PLATS! samarbetar framför allt med Riksutställningar, Folkets hus och parker, FUB, Handikapp och habilitering och Sensus.

Läs mer om:

TA PLATS!

www.TAPLATS.info

Konstfrämjandet

www.konstframjandet.se

Allmänna arvsfonden

www.arvsfonden.se

”Konst med alla sinnen”

www.KMAS.se

Kontakta oss:

Projektledare Po Hagström

pohagstrom@gmail.com / 070-556 36 79

Konstfrämjandet

info@konstframjandet.se / 08-452 25 18

Fotografier är tagna av John Håkansson,
Po Hagström och deltagande konstnärer.

